

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Άρθρο 23(3)(β)(i) του Ν. 33/64 – Μεταβατικές Διατάξεις)

(Έφεση κατά απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ. 52/18)

15 Μαρτίου, 2024

[ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΣΑΝΤΗΣ, ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ,

Εφεσείων,

v.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,

Εφεσιβλήτων.

Ο εφεσείων εμφανίζεται αυτοπροσώπως.

*Τ. Ιακωβίδου (κα), δικηγόρος της Δημοκρατίας για Γενικό Εισαγγελέα,
για τους εφεσιβλήτους.*

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι ομόφωνη.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Ο εφεσείων ασκούσε το επάγγελμα του τορναδόρου μετάλλων. Το 1999 υπέβαλε αίτηση για σύνταξη ανικανότητας. Η αίτηση του στηρίχθηκε σε δύο εκθέσεις από τους θεράποντες γιατρούς του, ένα ορθοπεδικό και ένα νευρολόγο.

Στην έκθεση του ορθοπεδικού αναφέρεται το ακόλουθο ιστορικό και η ακόλουθη διάγνωση:

Ιστορικό: «*Αυχενικό σύνδρομο, με αδυναμία ανύψωσης δ. άνω άκρου, μυϊκή αδυναμία και [δυσανάγνωστη λέξη] λόγω προπτώσεως μεσοσπονδυλίου δίσκου C5-C6 και πίεση στο αντίστοιχο νεύρο. Εντατική φυσιοθεραπεία και κολλάρο. Κατάσταση ίδια.»*

Διάγνωση: «*Αυχενικό σύνδρομο με μυϊκή αδυναμία δ. άνω άκρου, λόγω προπτώσεως μεσοσπονδυλίου δίσκου.»*

Στην έκθεση του νευρολόγου αναφέρονται τα ακόλουθα:

Ιστορικό: «*Από το 8.98 ασθενής έχει πόνους στον αυχένα [sic], δεξιά ωμοπλάτη [sic] και δ. άνω άκρο με μουδιάσματα και αδυναμία δ. άνω άκρου. Μουδιάσματα σε όλα τα δάκτυλα. Με την πάροδο του χρόνου αρχίζει να έχει και λίγο πρόβλημα το αρ. χέρι. Αδυναμία ανύψωσης [sic] δ. άνω άκρου.»*

Διάγνωση: «*Αυχενική [sic] Μυελοπάθεια. Carpal tunnel δξ. χ.»*

Ως αποτέλεσμα της αίτησης του ο εφeseίων στις 21.2.2000 εξετάστηκε από Νευροχειρουργικό – Νευρολογικό Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο γνωμάτευσε ως ακολούθως:

«Δέον όπως κριθεί ανίκανος για βαριά χειρωνακτική εργασία και ακολούθως επανεξετασθεί σε περίοδο έξι μηνών.»

Με βάση την εν λόγω γνωμάτευση του Ιατρικού Συμβουλίου (ΙΣ) ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΚΑ) ενέκρινε την αίτηση του εφeseίοντα για σύνταξη ανικανότητας σε ποσοστό 75% και του χορηγήθηκε επίδομα ανικανότητας εκ €463,87 από 20.9.1999.

Η σύσταση του ΙΣ για επανεξέταση σε περίοδο έξι μηνών δεν τηρήθηκε. Η επανεξέταση έλαβε χώρα στις 20.11.2000. Το ΙΣ έκρινε αυτή τη φορά ότι:

«Είναι ικανός για εργασία μη βαριάς χειρωνακτικής φύσεως. Η ανικανότητα του δεν ξεπερνά το 66%.»

Ως φαίνεται το απαιτούμενο ποσοστό για σύνταξη ανικανότητας ήταν 66.2/3%. Έτσι ο Διευθυντής, επί τη βάσει της νέας αυτής

γνωμάτευσης του ΙΣ, τερμάτισε τη σύνταξη ανικανότητας του εφεσείουνα από 30.11.2000.

Ο εφεσείουνα υπέβαλε ένσταση. Στα πλαίσια της ένστασης του αυτής κλήθηκε για εξέταση από ειδικό νευροχειρουργό. Ο νευροχειρουργός, λαμβάνοντας υπόψη το επάγγελμα του ως τορναδόρος, γνωμάτευσε στις 15.6.2001 ότι δεν πρόκειται για μόνιμη ανικανότητα, αλλά ότι θα πρέπει ο εφεσείουνα να υποβληθεί σε εγχείρηση δισκεκτομής και σπονδυλοδεσίας Α5-6, με αναγκαία την επανεξέταση τρεις μήνες μετά την εγχείρηση. Γνωμάτευσε επίσης ότι ήταν σε θέση να εκτελεί χειρωνακτικής φύσεως εργασία που απαιτεί περιορισμένες δυνάμεις ή καθιστική εργασία. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω διάγνωσης ο Διευθυντής επανάρχισε τη σύνταξη ανικανότητας από 3.5.2001 σε ποσοστό 75%.

Ο εφεσείουνα όμως, παρά τις συστάσεις, δεν υποβλήθηκε σε εγχείρηση. Στις 29.4.2002 εξετάστηκε εκ νέου από τον ίδιο ειδικό νευροχειρουργό, ο οποίος επανέλαβε την σύσταση για εγχείρηση για αποπίεση της Α5-6 ρίζας, θέτοντας με σαφήνεια την αναγκαιότητα της: *«Μετά την εγχείρηση πιστεύω ότι τα κύρια συμπτώματα της*

αυχενοβραχιαλγίας θα υποχωρήσουν αισθητά και θα είναι σε θέση να ασκεί το επάγγελμα του.» Ως «επάγγελμα» είχε καταγράψει ξανά το επάγγελμα του τορναδόρου.

Ο Διευθυντής συνέχισε την παροχή της σύνταξης ανικανότητας του εφeseίοντα στη βάση του 75%. Ο εφeseίων συνέχισε να παραβλέπει τις συνεχείς συστάσεις για αποθεραπευτική χειρουργική επέμβαση.

Αφού πέρασαν και άλλα χρόνια, στις 5.5.2006, στα πλαίσια περιοδικών ελέγχων των ΥΚΑ ο εφeseίων επανεξετάστηκε από τον ίδιο νευροχειρουργό. Ο τελευταίος επανέλαβε ότι στην κατάσταση που ήταν, χωρίς εγχείρηση, παρέμενε ανίκανος για το επάγγελμα του τορναδόρου και συνέστησε επαναξιολόγηση μετά την εγχείρηση για δισκεκτομή και σπονδυλοδεσία Α5-6. Ο εφeseίων δεν προχώρησε σε εγχείρηση. Η παροχή σύνταξης για ανικανότητα 75% συνεχιζόταν στη βάση ιατρικών βεβαιώσεων που προέρχονταν από τον νευρολόγο, ο οποίος είχε δώσει την αρχική έκθεση επί της οποίας στηρίχθηκε η παροχή σύνταξης το 2000.

Επτά χρόνια αργότερα, στις 3.6.2013, ζητήθηκε από τον εφεσείοντα να προσκομίσει πρόσφατη ιατρική έκθεση από τον θεράποντα ιατρό του, βάσει της οποίας η σύμβουλος ιατρός των ΥΚΑ συνέστησε παραπομπή σε Νευροχειρουργικό ΙΣ και σε Νευρολογικό ΙΣ.

Το Νευροχειρουργικό ΙΣ εξέτασε τον εφεσείοντα στις 21.10.2013. Μετά την προσκόμιση εξετάσεων τον επανεξέτασε στις 28.4.2014. Με βάση τα κλινικά και εργαστηριακά ευρήματα γνωμάτευσε ως ακολούθως:

«Αυχεναλγία, [δυσανάγνωστη λέξη] αδυναμία δεξ. α/α. Μερική κλινική βελτίωση.»

Στην ίδια γνωμάτευση η αναπηρία του, λαμβανομένου υπόψη του επαγγέλματος του ως τορναδόρος/συγκολλητής, καθορίζεται στο 60%.

Το Νευρολογικό ΙΣ 19.11.2014 διέγνωσε αυχενική μυελοπάθεια και σοβαρή αγχώδη διαταραχή. Διευκρίνισε ότι:

«Το μεγαλύτερο μέρος των προβλημάτων του είναι η αγχώδης διαταραχή. Νευρολογικά δεν υπάρχει εικόνα μυελοπάθειας εκτός

αυξημένα αντανακλαστικά στα γόνατα. Συμπτώματα είναι κυρίως ίλιγγος και μυαλγία.»

Το Νευρολογικό ΙΣ καταγράφοντας ως τελευταία απασχόληση του εφεσείοντα εκείνη του συγκολλητή, τον έκρινε για μέτρια εργασία, χωρίς να καθορίσει ποσοστό ανικανότητας.

Με βάση την παρατήρηση περί σοβαρής αγχώδους διαταραχής οι ΥΚΑ, προφανώς για να διερευνήσουν το ενδεχόμενο θεμελίωσης της ανικανότητας του και επί άλλης βάσης, ζήτησαν από τον εφεσείοντα όπως προσκομίσει ιατρική έκθεση από ψυχίατρο. Ο εφεσείων απάντησε:

«Σας πληροφορώ ότι δεν παρακολουθούμαι από Ψυχίατρο, ούτε έχω ψυχιατρικό πρόβλημα, επομένως η Ιατρική Έκθεση δεν μπορεί να συμπληρωθεί.»

Ο Διευθυντής υιοθετώντας τις προαναφερθείσες γνωματεύσεις των εν λόγω Συμβουλίων μείωσε το ποσοστό ανικανότητας του εφεσείοντα από 75% σε 60%, ήτοι αριθμητικά από €463,87 σε €371,10 μηνιαίως από 1.12.2014. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον εφεσείοντα στις 2.2.2015 (εν τοις εφεξής «η πρώτη απόφαση»). Ο εφεσείων προσέβαλε την απόφαση αυτή με αίτηση ακυρώσεως

(προσφυγή), στις 17.4.2015, ενώπιον, τότε, του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ζητώντας «επαναφορά της σύνταξης ανικανότητας από €371,10 σε €463,87 με αναδρομική ισχύ από 1.12.2014.»

Εν τω μεταξύ, παράλληλα, στις 16.2.2015 ο εφεσείων απέστειλε επιστολή προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ζητώντας, αφού αναφέρεται στις προσωπικές και οικονομικές του συνθήκες, όπως η σύνταξη του παραμένει στο ποσό των €463,87.

Κατόπιν τούτου παραπέμφθηκε για εξέταση από το Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο (ΔΙΣ), το οποίο προβλέπεται από το Άρθρο 83 του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010, Ν. 29(I)/2010, (ο Νόμος).¹

¹ 83.-(1) Όποιος δεν ικανοποιείται από απόφαση του Διευθυντή, η οποία εκδίδεται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου, δύναται, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από τη γνωστοποίηση σ' αυτόν της απόφασης, να την προσβάλει με γραπτή αίτησή του στον Υπουργό, στην οποία να εκθέτει τους λόγους στους οποίους στηρίζει την προσφυγή.

(2) ...

(3) Όταν ο λόγος ή ένας από τους λόγους της προσφυγής αφορά σε γνωμάτευση ή απόφαση Ιατρικού Συμβουλίου, ο Υπουργός παραπέμπει την υπόθεση για επανεξέταση από το Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο.

Το Άρθρο 83 αναγνωρίζει δικαίωμα σε όποιον δεν ικανοποιείται από απόφαση του Διευθυντή, όπως ήταν η περίπτωση του εφεσείοντα, να την προσβάλει με γραπτή αίτηση του στον Υπουργό («ιεραρχική προσφυγή»). Όταν ένας από τους λόγους της προσφυγής αφορά σε γνωμάτευση ή απόφαση ΙΣ ο Υπουργός κατά δέσμια αρμοδιότητα παραπέμπει την υπόθεση για επανεξέταση από το ΔΙΣ. Εν προκειμένω ο εφεσείων υπέβαλε την γραπτή του αίτηση στην Υπουργό την 14^η ημέρα της προβλεπόμενης 15ήμερης προθεσμίας. Κλήθηκε στο ΔΙΣ που προβλέπεται στα πλαίσια ιεραρχικής προσφυγής και στην ειδοποίηση αναφέρεται ρητά ότι καλείται αναφορικά με την ιεραρχική προσφυγή που είχε ασκήσει. Αυτά τα αναφέρουμε εν όψει της άρνησης αργότερα του εφεσείοντα ότι το αίτημα του αποτελούσε ιεραρχική προσφυγή εν τη εννοία του Νόμου.

Εν πάση περιπτώσει το ΔΙΣ αφού τον εξέτασε κατέληξε ως εξής:

«Το ΔΙΣ εκ της κλινικής εξέτασης ως και των εργαστηριακών ευρημάτων κρίνει ότι ο αιτητής είναι ικανός για μέτρια εργασία καθότι ο αιτητής είναι περίπου 60 ετών η εισήγηση του ΔΙΣ είναι όπως παραμένει στο 60% ανικανότητα ως η απόφαση του ΠΙΣ.

Το ΔΙΣ εισηγείται όπως απορριφθεί η ιεραρχική προσφυγή.»

Η Υπουργός απέρριψε την ιεραρχική προσφυγή του εφεσείοντα με απόφαση της ημερ.17.9.2015 η οποία του κοινοποιήθηκε στις 21.9.2015 (εν τοις εφεξής «η δεύτερη απόφαση»), ενόσω η προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού πλέον Δικαστηρίου εκκρεμούσε. Η απόφαση της έχει ως ακολούθως:

«Μετά από εξέταση της υπόθεσης και αφού έχω λάβει υπόψη τα στοιχεία που βρίσκονται στο φάκελο του κου Μιλτιάδου, καθώς και την έκθεση του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου που τον εξέτασε στις 3/6/15, κρίνω ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για υιοθέτηση της γνωμάτευσης του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου, το οποίο με βάση την κλινική εξέταση και τα εργαστηριακά ευρήματα, τον έχει κρίνει ικανό για μέτρια εργασία σε ποσοστό ανικανότητας 60%, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 40(5) του Νόμου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Συνεπώς η απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων ημερ. 2/2/15 να μειώσουν το ποσοστό σύνταξης ανικανότητας του κου Μιλτιάδου από 75% σε 60%, κρίνεται ορθή και ως εκ τούτου απορρίπτω την ιεραρχική προσφυγή.»

Η έκδοση της δεύτερης απόφασης, ως αποτέλεσμα ιεραρχικής προσφυγής προβλεπόμενης από το Άρθρο 83 του Νόμου, έδωσε έρεισμα στην εφεσίβλητη να εγείρει προδικαστικό ζήτημα για πρώτη φορά με τη γραπτή αγόρευση της πρωτοδίκως, ότι η προσφυγή δεν μπορούσε να συνεχίσει καθότι η πρώτη απόφαση απώλεσε την εκτελεσιμότητα της και ενσωματώθηκε στη δεύτερη απόφαση που

ήταν και η τελική. Ο εφεσείων επί τούτου απάντησε ότι δεν είχε ασκήσει ιεραρχική προσφυγή, εφόσον στην επιστολή του ημερ. 16.2.2015 δεν αναφέρεται η λέξη «ένσταση» ή «ιεραρχική προσφυγή». Όσα άλλα προέβαλε, σε απάντηση της προδικαστικής ένστασης, δεν αφορούν στο νομικό ζήτημα που με την ένσταση είχε εγερθεί. Ισχυρίστηκε ότι η περίπτωση του είναι ξεχωριστή και ίσως μοναδική και ότι οι αρμόδιοι του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διέπραξαν ποινικά αδικήματα και του προκάλεσαν τεράστιες ζημιές και πολύ σοβαρά προβλήματα και φοβούμενοι τώρα τις συνέπειες προσπαθούν να παραπλανήσουν το δικαστήριο για να απορρίψει την προσφυγή του.

Το πρωτόδικο δικαστήριο έλαβε καταρχάς υπόψη ότι το ζήτημα δεν δικογραφήθηκε στην ένσταση. Εν τούτοις, έκρινε ότι το θέμα άπτεται του παραδεκτού της προσφυγής και ως θέμα δημόσιας τάξης και δικαιοδοσίας θα μπορούσε να τύχει και αυτεπάγγελτης εξέτασης. Στη συνέχεια, αφού εξέτασε τις πρόνοιες του Άρθρου 83 και τα γεγονότα της υπόθεσης, έκρινε ότι το αίτημα του εφεσείοντα προς την Υπουργό είχε σαφώς υποβληθεί στα πλαίσια του Άρθρου 83 ως ιεραρχική προσφυγή. Συνεπώς, κατέληξε, ως εκ της έκδοσης απόφασης επί της ιεραρχικής προσφυγής, η πρώτη απόφαση,

αντικείμενο της ενώπιον του προσφυγής, είχε απωλέσει την εκτελεσιμότητα της, συγχωνευθείσα στη δεύτερη απόφαση. Με αυτό το σκεπτικό απέρριψε την προσφυγή ως μη παραδεκτή.

Ο εφεσείων δεν προσέβαλε την πτυχή αυτή της απόφασης στο σώμα οποιουδήποτε από τους τέσσερις λόγους επί των οποίων στήριξε την έφεση του. Όλοι αναφέρονται στην ουσία της υπόθεσης και επικεντρώνονται στον βασικό του ισχυρισμό ότι το πρωτόδικο δικαστήριο προέβη σε ελλιπή αξιολόγηση και παρέλειψε να λάβει υπόψη τα πραγματικά γεγονότα, τα οποία καταδεικνύουν ότι πάσχει από αυχενική μυελοπάθεια, αστάθεια και ίλιγγο, πολύ σοβαρά προβλήματα που προκαλούνται από πιέσεις στον αυχένα, αλλά και ότι οι εφεσίβλητοι σκόπιμα παραποίησαν τα προσωπικά του δεδομένα και άλλαξαν το επάγγελμα του στις εκθέσεις των Ιατροσυμβουλιών, με σκοπό να παραπλανήσουν τα Ιατροσυμβούλια.

Η μόνη αναφορά περί εσφαλμένης κρίσης του δικαστηρίου σε σχέση με την αίτηση του προς την Υπουργό και την απόφαση της τελευταίας, περιλαμβάνεται όχι ως λόγος έφεσης, αλλά σε δύο από

τις 13 παραγράφους της αιτιολογίας του τέταρτου λόγου έφεσης, ο οποίος δεν αφορά καθόλου το υπό συζήτηση θέμα. Εκεί ισχυρίζεται ότι το πρωτόδικο δικαστήριο εσφαλμένα δέχθηκε την «*παραποίηση της επιστολής του από τους εφεσίβλητους ως ιεραρχική προσφυγή*», ενώ στην πραγματικότητα ήταν μια απλή επιστολή που δεν αφορούσε γνωμάτευση ή απόφαση του ΙΣ. Στη συνέχεια, στην αιτιολογία πάντοτε του τέταρτου λόγου έφεσης, ισχυρίζεται ότι δεν υπήρξε και δεν έλαβε απόφαση της Υπουργού και ότι η δήθεν αυτή απόφαση είναι πλαστό έγγραφο το οποίο έφτιαξαν οι καθ' ων η αίτηση αργότερα και το πρωτόδικο δικαστήριο απέφυγε να λάβει υπόψη τις προειδοποιήσεις του και αποδέχθηκε πλαστά έγγραφα χωρίς την απόδειξη παραλαβής αποστολής διπλοασφαλισμένης της απόφασης της Υπουργού από το ταχυδρομείο. Καταλήγει αναφερόμενος σε μια καλοσχεδιασμένη ολόκληρη συνωμοσία με πλαστά έγγραφα και ζητά δικαίωση.

Ανεξάρτητα από τους ισχυρισμούς του εφεσίοντα, που εμφανίζεται άλλωστε χωρίς δικηγόρο, θα πρέπει να εξετάσουμε, εφόσον άπτεται του παραδεκτού της προσφυγής και συνεπακόλουθα της έφεσης, εάν όντως η πρώτη απόφαση συγχωνεύθηκε στη δεύτερη

και, συνεπώς, εάν ορθά η προσφυγή του απορρίφθηκε ως απαράδεκτη.

Στην υπόθεση **Ζίττης v. Κυπριακής Δημοκρατίας (1998) 3 AAD 394**, έγινε διάκριση μεταξύ της περίπτωσης όπου η ένσταση κατά της διοικητικής πράξης ή η αίτηση για αναθεώρηση της θεσπίζεται ειδικώς υπό του νόμου («*ιεραρχική προσφυγή*» κατά την ορολογία του κυπριακού δικαίου ή «*ενδικοφανής προσφυγή*»² κατά την ορολογία του ελληνικού δικαίου) και της περίπτωσης όπου η νεότερη πράξη δεν εκδόθηκε μετά από ιεραρχική προσφυγή ή ένσταση η οποία να προβλέπεται από ειδική διάταξη.

Στην πρώτη περίπτωση επέρχεται ενσωμάτωση της προβληθείσας διοικητικής πράξης στην πράξη που λήφθηκε επί της ιεραρχικής προσφυγής ή της ένστασης. Στη δεύτερη περίπτωση, όπως ήταν η περίπτωση της υπόθεσης **Ζίττης**, η ενσωμάτωση επέρχεται εάν και εφόσον η μεταγενέστερη πράξη εκδίδεται μετά από νέα ουσιαστική έρευνα της υπόθεσης, υπό την έννοια ότι

² Βλ. Άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας της Ελλάδας (Ν. 2690/1999, Α' 45), όπου συστηματοποιήθηκαν οι σχετικές έννοιες όπως είχαν διαπιστωθεί στην ελληνική νομοθεσία, νομολογία και βιβλιογραφία.

λήφθηκαν υπόψη νέα στοιχεία τα οποία έστω και αν προϋπήρχαν ήταν άγνωστα ή/και δεν λήφθηκαν υπόψη ενωρίτερα.

Η ενσωμάτωση ή συγκώνευση, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, επιφέρει απώλεια της εκτελεσιμότητας της πρώτης πράξης. Εκτελεστή, δυνάμενη να προσβληθεί δικαστικά, είναι μόνο η δεύτερη πράξη.

Στη απόφαση της Ολομέλειας που ακολούθησε στην υπόθεση **Λυσιώτης v. Κυπριακής Δημοκρατίας (2000) 3 AAD 88**, διευκρινίστηκε με πλήρη σαφήνεια ότι:

*«...Πράξη ή απόφαση εναντίον της οποίας έγινε ένσταση ή ασκήθηκε ιεραρχική προσφυγή με βάση νομοθετική πρόνοια, κάνει την εκτελεσιμότητά της και συγκωνεύεται με την πράξη ή την απόφαση που λήφθηκε επί της ένστασης ή της ιεραρχικής προσφυγής και η τελευταία είναι η μόνη που μπορεί να προσβληθεί. Βλ. **Economides and Others v. Republic** (1978) 3 C.L.R. 230, **Strongiliotis v. Republic** (1985) 3 C.L.R. 1085 και **Kotsonis v. Republic** (1986) 3 C.L.R. 2394.»*

Τα ίδια ισχύουν και εν προκειμένω. Η απόφαση ημερ. 2.2.2015 την οποία προσέβαλε ο εφεσείων δεν συνιστούσε εκτελεστή

διοικητική πράξη, η οποία θα μπορούσε να είναι το αντικείμενο προσφυγής. Τέτοια ήταν η απόφαση της Υπουργού κατόπιν της ιεραρχικής προσφυγής που άσκησε. Ασφαλώς δεν έχουν βάση οι ισχυρισμοί του ότι η υποβολή αιτήματος για επανεξέταση ή αναθεώρηση από την Υπουργό δεν συνιστούσε ιεραρχική προσφυγή επειδή δεν είχε αναγράψει τον όρο αυτό στο αίτημα του.

Ισχυρίστηκε επίσης ότι δεν ήταν ιεραρχική προσφυγή επειδή σε αυτή δεν είχε επικαλεστεί λόγο ή λόγους που αφορούσαν σε γνωμάτευση ή απόφαση του ΙΣ, αλλά αναφέρθηκε στις προσωπικές και οικονομικές του συνθήκες. Αναφέρθηκε στις προσωπικές και οικονομικές του συνθήκες, αλλά το μεγάλο του παράπονο, ήταν οι αποφάσεις των Ιατροσυμβουλίων να μην του αναγνωρίσουν σύνταξη ανικανότητας στο βαθμό που ο ίδιος θεωρούσε ορθό, όπως φαίνεται στο εκτεταμένο ιστορικό που παραθέσαμε. Γράφει προς την Υπουργό: *«Η ζωή μου είναι συνέχεια σε κίνδυνο, λόγω της αστάθειας και του ίλιγγο που προκαλείται από το πρόβλημα στον αυχένα. Εδώ και δέκα μήνες έχω συνέχεια πονοκέφαλο και το αριστερό μέρος της κεφαλής μου το νοιώθω συνέχεια μουδιασμένο, πιστεύω είναι από τον αυχένα και από τα χτυπήματα που έχω πέσει κάτω. Η κατάσταση της υγείας μου είναι απελπιστική, βρίσκομαι σε απόγνωση.»* Στην

επιστολή του προς την Υπουργό είχε επισυνάψει, καθιστώντας την μέρος της αίτησης του, επιστολή του προς την ιατρό των ΥΚΑ στην οποία αναφέρει:

«Τα προβλήματα με τον αυχένα μου και της θωρακικής περιοχής στον D5/D6 είναι πολύ σοβαρά, μου προκαλούν ζαλάδες, πονοκεφάλους, ίλιγγο, αστάθεια, δυνατούς πόνους στον αυχένα, στη ράχη, στα άνω και κάτω άκρα, με αποτέλεσμα αδυναμία σε όλα τα άκρα και υπερκόπωση σε όλο μου το σώμα. Ακόμη και τώρα που δεν δουλεύω, από την αστάθεια και τον ίλιγγο, που προκαλείται από το πρόβλημα του αυχένα, έχω πέσει πολλές φορές κάτω, με αποτέλεσμα να χτυπήσω πολλές φορές στο κεφάλι. Μια φορά από αυτές έχω πάθει κρανιοεγκεφαλική κάκωση.

Σας ζητώ όπως συνεχίσει η σύνταξη ανικανότητας μέχρι την κανονική σύνταξη. Είμαι 61 χρονών με πολλά προβλήματα υγείας δεν αντέχω άλλη ταλαιπωρία.»

Η επιστολή ημερ. 16.2.2015 ήταν ιεραρχική προσφυγή. Ο εφεσεΐων το γνώριζε και την καταχώρισε μόλις εμπροθέσμως. Ειδοποιήθηκε για τις προβλεπόμενες διαδικασίες με ρητή αναφορά σε «*Ιεραρχική Προσφυγή*» και παραπέμφθηκε για επανεξέταση από το ΔΙΣ στα πλαίσια της θεσμοθετημένης διαδικασίας για ιεραρχική προσφυγή. Εάν το ζήτημα ήταν οι οικονομικές και προσωπικές περιστάσεις, δεν θα είχε λόγο να συναινέσει σε επανεξέταση από το ΔΙΣ.

Ως εκ των άνω, ορθά το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι η προσβληθείσα απόφαση έχασε την εκτελεσιμότητα της και δεν μπορούσε να προσβληθεί αφ' εαυτής δια προσφυγής, αφού συγχωνεύθηκε στην τελική απόφαση της Υπουργού.

Στην **Δημοκρατία v. Ματθαίου (1990) 3 ΑΑΔ 2452** παρά το ότι η προσβληθείσα διοικητική πράξη είχε απωλέσει την εκτελεσιμότητα της, ενσωματωθείσα στην απόφαση επί ενστάσεως του εφεσείουτα εναντίον της εν λόγω πράξης, αποφασίστηκε ότι η δίκη δεν καταργήθηκε επειδή η διοικητική πράξη, παρά ταύτα, είχε αφήσει εκ πρώτης όψεως ζημιογόνες συνέπειες. Συνεπώς το δικαστήριο είχε καθήκον να ασκήσει την δικαιοδοσία του και να καταλήξει σε απόφαση όπως προβλέπεται στο Άρθρο 146.4 του Συντάγματος.

Η νομολογία όμως θέτει το βάρος στον αιτητή να προβάλει με έννομο συμφέρον και να αποδείξει, έστω εκ πρώτης όψεως, ότι προκλήθηκαν ήδη ζημιογόνες συνέπειες ως κατάλοιπο της διοικητικής πράξης που απώλεσε την εκτελεσιμότητα της (βλ. **Στράκκα Λτδ v. Δημοκρατίας (1991) 3 ΑΑΔ 643, Αφρόκηπος**

Λτδ ν. Δημοκρατίας (1990) 3 ΑΑΔ 281). Όπως το έθεσε ο Ναθαναήλ, Δ. (όπως ήταν τότε) στην απόφαση του στην υπόθεση **FBME BANK LTD ν. Δημοκρατίας (2013) 3 ΑΑΔ 761** ο αιτητής θα πρέπει:

*«...να πείσει το αναθεωρητικό Δικαστήριο ότι η εκδίκαση της προσφυγής δεν συνεκίζεται επί ματαιώ, αλλά λόγω του ότι έχουν όντως προκύψει τέτοιες ζημιογόνες συνέπειες, οι οποίες έστω και εκ πρώτης όψεως, παρουσιάζονται υπαρκτές και δεδομένες. Και αυτό εναπόκειται στον αιτητή να το δείξει με κατάλληλη και ανάλογη αναφορά σε δεδομένα και στοιχεία υποστηρικτικά της θέσης του. Η διαπίστωση αυτή δεν είναι και δεν μπορεί να είναι θεωρητική, αλλά πραγματική. Το κατάλοιπο της συνέπειας της έκδοσης της διοικητικής πράξης είναι αναγκαίο να διαφανεί ως παράγωγο δυσμενών αποτελεσμάτων στο διοικούμενο, έστω και εκ πρώτης όψεως, (**Αφρόκηπος Λτδ ν. Δημοκρατίας** - πιο πάνω - και **Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959** - πιο πάνω -). Εφόσον εκ πρώτης όψεως διαφανεί αυτή η συνέπεια, τότε η έκταση της ζημιάς αποφασίζεται στο Επαρχιακό Δικαστήριο.»*

Εν προκειμένω ο εφεσείων δεν στοιχειοθέτησε, ούτε καν επικαλέστηκε, ότι διατηρεί έννομο συμφέρον προώθησης της προσφυγής παρά την απώλεια της εκτελεσιτότητας της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης, ούτε υπάρχει σχετικός λόγος έφεσης.

Υπό το φως των ανωτέρω, η κατάληξη του πρωτόδικου δικαστηρίου ότι η προσφυγή ήταν καταδικασμένη σε απόρριψη ως απαράδεκτη μας βρίσκει σύμφωνους. Υπό τις περιστάσεις δίκαιη μας φαίνεται και η κατάληξη του να μην επιδικάσει έξοδα υπέρ του επιτυχόντος διαδίκου. Ο εφεσείων δεν είχε πρόθεση να αποδεχθεί την απόφαση της διοίκησης. Εναντιώθηκε όπως μπορούσε χωρίς τη βοήθεια δικηγόρου. Η ένσταση του δεν εξετάστηκε επί της ουσίας, επειδή δεν προσέβαλε την απόφαση της Υπουργού. Ούτε καν στο στάδιο μετά την προβολή της προδικαστικής ένστασης στο δικαστήριο, με δεδομένους τους ισχυρισμούς του ότι δεν παρέλαβε ποτέ την επιστολή της Υπουργού, τους οποίους θα όφειλε και να αποδείξει.

Η έφεση απορρίπτεται. Καμιά διαταγή για έξοδα.

Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Ν. Σάντης, Δ.

Μ. Καλλιγέρου, Δ.

/φκ